

УДК 599.325.1 (477)

Волох А. М. (Україна, Мелітополь)

**НАПІВВІЛЬНЕ ВИРОЩУВАННЯ ДИКИХ ТВАРИН ЯК АЛЬТЕРНАТИВА
ТРАДИЦІЙНОМУ ТВАРИННИЦТВУ ТА МИСЛИВСТВУ**

В останні роки в багатьох розвинених країнах сформувалася особлива філософія «Organik», яка передбачає вживання в їжу продуктів, вирощених без використання мінеральних добрив, пестицидів, стимуляторів росту тощо. В цьому плані особливе місце займає м'ясо диких копитних, яке відрізняється високою харчовою цінністю і низьким вмістом холестерину – небезпечного для розвитку атеросклерозу в людини. Тому воно реалізується за дуже високою ціною, що є важливим стимулом для напіввільного вирощування насамперед благородного оленя і лані. Дуже важливим є те, що вирощені на фермах дикі копитні не відносяться до державного фонду мисливських тварин і тому їх ресурси можуть експлуатуватися в будь-яку пору року без урахування термінів полювання. Окрім того, доцільність напіввільного розведення диких копитних в Україні обумовлена наявністю великої кількості неякісних сільськогосподарських угідь, землеробське використання яких є економічно неефективним. До початку ХХІ ст. тільки у степовій зоні було засолено і стало непридатними для рослинництва понад 1800 тис. га орних земель. Вирощування копитних для мисливського використання в нашій країні має добрі перспективи, оскільки у вольєрах немає необхідності створювати надвисоку щільність населення тварин, що призводить до деградації рослинного покриву та викликає інші негативні явища.

Загалом для розведення диких тварин на фермах є 3 причини. Перша – отримання дієтичної оленини, вартість якої у європейських країнах коливається від 5 до 20 EUR за 1 кг. У США гуртова ціна на цей продукт становить 8-12 \$/1 кг і тому розведення оленів вважається хорошим бізнесом. Друга причина полягає у вирощуванні трофейних рогалів, вартість яких може досягати 4000-5000 проти 300-500 EUR, отриманих від реалізації оленьчої туші. Третя причина полягає у відволіканні мисливців від експлуатації ресурсів диких тварин, особливо карпатського та кримського шляхетного оленів, чисельність яких дуже скоротилася. У 2013 р. на території України було обліковано всього 238022 особини диких копитних, які відносяться до мисливського фонду. З них 62,2 % становить європейська козуля; 26,7 % – дикий кабан; 5,9 % – шляхетний олень; 2,6 % – європейський лось; 1,7 % – плямистий олень; 0,6 % – європейська лань і 0,3 % – європейський муфлон. Натомість, наприкінці ХХ ст. у Європі чисельність лише фермових оленів і ланей складала близько 206 тис. голів за площі господарств понад 47 тис. га

Для координації дій з вирощування оленів і ланей у 1990 р. була створена Федерація європейських фермерів-оленьярів (FEDEA), яка сприяє поширенню знань про переваги напіввільного розведення тварин і надає різноманітну консультативну допомогу. Зараз її членами є представники 18 країн: Австрія, Бельгія, Нідерланди, Чеська Республіка, Данія, Франція, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Норвегія, Польща, Словацька Республіка, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія і Великобританія. У 2013 році була створена Асоціація заводчиків оленів і диких копитних (IDUBA), яка представлена на 4-континентах. Її метою стало об'єднання професіоналів оленьярства, а також надання їм фінансової підтримки, можливості співпраці, обміну досвідом та подальшого розвитку у всіх країнах світу.

Незважаючи на ігнорування українськими фермерами прогресуючого оленьярства – галузі, що розвивається на стику тваринництва, мисливства і екотуризму, можливості нашої країни досить значні. У нас є досить якісний племінний матеріал у вигляді асканійського марала, якого розводять у державному біосферному заповіднику «Асканія-Нова», у державному заказнику «Коса Обитічна», у національних природних парках «Азово-Сиваський» і «Джарилгацький», а також у деяких мисливських господарствах. Крім того, в заповіднику «Асканія-Нова», у національному парку «Джарилгацький» і в рекреаційному парку «Таврія» зараз мешкає значне поголів'я європейського муфлона, який відрізняється видатними трофейними характеристиками. Значний прибуток фермерам може принести розведення плямистих оленів, які відрізняються невибагливістю до середовища, високою якістю пантів і стійким світовим попитом на цю продукцію. Звичайно, що на етапі становлення фермерських оленьярських господарств важливим є ошадне кредитування, вдосконалення законодавства, а також правовий захист фермерів з боку держави.